

بۆکان له ئەمڕۆ و له میژوودا (۳)

نووسینی: تاهیر عەلیار

سوارە ئیلخانی زاده (۱-۳)

نووسەر: عوسمان ئیلخانی زاده

ئەو بەرھەمانە ی که تا نیستا پلای ئەبوونەتەو

با کاک سوارە (۱) باشتر بناسین

سالی (1937) ۱۳۱۶ ی هەتاوی کاک سوارە کوری (عیسمە ت خانم) و کوری ئەحمەد ئاغا کوری حاجی بایز ئاغا کوری حاجی ئیلخانی لە بنەمالە ی (دیموگری) لە ناوچە ی (موکوریان) لە رۆژ هەلاتی کوردستان لە گوندی (تورجان) نزیک شاری بۆکان لە دایک بوو. دوا ی لە دایکبوونی کاک سوار، مائی باوکی گۆچیان کرد بۆ ناوایی (قە ره گۆیز). خۆیندی سە ره تایی لە و ئاویبە ئەواو کرد و بەشیک لە خۆیندی ناومندی لە بۆکان خۆیند و بۆ درێژە پێدان چوو بۆ (تەرێز) دواپەش لە زانکوی ماف لە (تاران) درێژە ی بە خۆیندن دا.

کاک سوار هەر زۆر بە گەنجی تووشی نە خووشی لاق بوو که ماوه ی ۳ سأل بەوپەری ئیش و دەر دموه، لە جیگادا کەوت که ئەو ئازاره هەتا مردن لە گەلی بوو. لە ئاکام دا، لاقی لە کار کەوت و بە گۆچان دە رۆیی. ئەو کاتانە ی لە زانکۆ دەخویند و هەتا مردنیش، بە دەیان جار، کەوتە کۆت و بەندی (ساواک) که بەو پەری بیبەز مبیانە لە بەندیخانە ی (قزل قلعه) که بۆ خۆی لە شێرێکدا بە (سورە قەلای ناو دەبا) ئەو لەشە زامارە ی، ئەشکەنجە دەکرا. بانگەوازی خۆراگری دەنگی داوه. لە ناو هاو بەندیەکانی بە: قارمانی سورە قەلای، ناوی دەر کرد.

لە بەشی کوردی رادیو تاران کاری دەکرد، بەو پەری وریایی دام و دەزگای پرۆپاگاندا ی (رادیو) ی دژ بە کوردی شای، هینا خزمەت کورد و زمانی کوردی و خزمەتیکی زۆر باشی بە زمانی کوردی کرد. کاک سوار شیعری کوردی که لە (ئەحمە دی خانی) یەوه (هە ئبە ت _ گۆران _ یان لە گەل نەبێ) تا (هە ژار) و (حە قیقی) و (هین) و (قانع) و (وہ فایی) و (نالی) و... که لە چوار چیوہ ی (عەرووز) دا قەتیس مابوو، رزگاری کرد و رچە ی بۆ شاعیرانی وەک (شێرکۆ بیکەس) و... شکاند و دەست و پنی شیعری کوردی، لە چەنگ و چەلمە و کۆت و زنجیری (ئەحمەدی بنی عەرووز) رزگار کرد. لای و ابوو شیعری کوردی لە چوار چیوہ ی (ئە فاعیلی عە رووزی) دا جیگای نابیتەوه. زۆر هۆگر و خەم خۆری کولتور و زمانی کوردی بوو. هونەر مەندانی وەک (قالە مەرە و) (عەلی کەردار، بەیت بیژ) و (عە زیز شاروخ) و... لە تاران بانگێشتنی دەکردن بۆ مائی خۆی و لە رادیو بەرنامە ی لئ پلای دەکردنەوه.

زنجیرە بە رنامە یەکی پلای دەکردموه لە رادیو ی تاران، بەشی کوردی، بە ناوی (تاپۆ و بوومەلێل) که بە بۆ چوونی کوردی زانان خەزینە یەکی بی وینە ی زمانی کوردی بە (تاپۆ یەک دا (چاو لە زەمزمە ی زو لال بکەن) دەلی: خودا عالەمە ئەگەر کورد دەولەتی بایە (بەیتی سەیدەوان) لە (هاملیتی شکسپیر) بە ناو بانگێر دەبوو. دواتریش هۆیکە ی باس دە کا. لە تاپۆ یەکی کەدا دەلی: بەیتی سەیدەوان ئەومندە لە (زەماوندی خۆیناوی) (گارسیا لۆرکا) بە رزترە که ناتوانی بە یە کەوه هەلیان سەنگینی.

هەرگیز چوار پارچە ی کوردستانی نەسەلماند، لە تاپۆ یەکدا دەلی: ئەگەر هەستی برایەتی لە هەرتیمێکدا کوژاوه، لە هەرتیمێکی تر دەبووژتەوه. لە تاپۆ یەک بە ناوی (ژیان چیبە) باسی پیوہندی کورد و چیا دەکا: کورد، دەلی من رۆلە ی چیا، چۆن لە چیا کەمتر بم ئە و کات دەلی:

ئە ی چیا باوہشت هومیدی گەرمی گەل	ئە ی چیا رەمزی هات و هەل
بە رزی تو گۆری دوژمنی	سەوزی تو ئاسمانە شینەکە ی منی
نانەوی سەرت بە بۆمی ئاگرین	هەربۆی چیا ی سەفین و ئاگرین
دەلی کاتیک (مەم و زین) هەن، لەیل و مەجنون کین	تەنانەت مەجنون بە (قەیسە شیت) ناو دەبا.

کاک سواره به شاعیر ناسراوه به لَام، و مک له بهر همه مکانی (که هیوادارم بتوانم به ره به بلایان که مهوه) دهر ده که وئ که، کۆمه ئاسیکی به توانا، شانۆ نووسیکی به دهسه لات، کوردی زانکی بی وینه، چیرۆک نووسیکی شارهزا، میژوو زانکی هیژا و شاعیریکی قهلم جووان و سوار به سهر دوو زمانی فارسی و ههموو زاراوه مکانی کوردی دابوو.

کاک سواره تاکه کوریکی بوو به ناوی (بابهک) که سالی ۱۹۹۷ له شاری (ئوسلو) له ولاتی نوروژ له تهمنی ۲۹ سالی داکوچی دوایی کرد.

کاک سواره ههر چهند له بنه مالهیهکی عهشیرمتی دا ژیا بوو، به لَام نهوندهی من لیم بیستی و ههر وا له نووسراوه کانیشیدا دهر ده کموی، هیچ کهسم نهونده، خهخۆر و پهروشی ههژاری و کۆلهواری و ههناسه ساردیی و بی دهر تانی جووتیارانی کوردستان نه دیوه.

له شوینی کدا دهلی: ئەگەر جووتیار بوخۆی بچینی و بوخۆی بدریتهوه، دهر بهگ کوا کوشکی چهند قاتی بو بهرز ده بیتهوه.

هیچ باوهری به خودا نه بوو، ده یکوت: ئەگەر خودا ههیه ئەهی بو شعیتان حکوومهت دهکا، ئەو ههموو خرابه و بیعه دالهتییه ههیه ئەهی خودا به کاری چ دئ. لهو پهیه هندییه دا له بهشکانی تری ئەم وتاره دا نووسراوه کهی بلو ده کهینهوه.

ژنکی به رهگهز نازهری بوو، به لَام به دزییهوه له گهمل کچیکی تارانی به ناوی (پهروین) که نازناوی (پ - ناھوو را) لهو پیوهندییه دایه، کهین و بهینی خوش بوو.

له گهمل کهسانی و مک (سه مهدی بیهرنگی)، (جهلال ئال نهحمهه/ جلال آل احمد) و (ععلی رهزا نابدل) و... دۆستایه تی خوش بوو.

کاک سواره له گهمل دوو کهس له بنه ماله زور نزیک بوو، یهکیان کاک جه عفری برای که له کاتی خویندنی ناوه ندی له مالی کاک سواره بوو، تا زانکوشی له (بابول سه ر) تهواو کرد و تهنا ته تا دوایی ههناسهش، له نهخوشخانه ههر له گهلی بوو. ئەوی دیکه کاک حسینی موتهدی ئاموزای بوو.

له گهمل بهرێز کاک سه لاهی موتهدیش که شاگردی کاک سوار بوو. (به بوچوونی دۆستی نزیکی کاک سه لاج): تا (شوړشی موعینه کان و شهریف زاده و مه لا ئاواره و...) ۱۳۴۷ بهینیان زور خوش بوو، به لَام له هودوا، شتی به لگه دار، به تاییهت له بهندیخانهی جهلدیان له ورمی، له سه ر کاک سه لاج زور دهر کهوت و ئیدی کاک سوار نهیده و ترا خو له قه رهی دا. دهیکوت ئەوه چۆنه (سه لاج) له ههرمتی دهسه لاتی (به عس) و (ساواک) دا، روژیک له تارانه و روژیک له گهمل شوړشی مه لا مسته فایه.

سالی ۱۳۵۴ کاتیک له شوینی کار کهی له رادیۆ تلویزیۆن به رهو مال دهچۆوه، و بهر ماشینی هاوکاریکی کهوت و ماوهی زیاتر له مانگیک له نهخوشخانه کهوت. لهشی زامار و نهشکه نه کهراو و داخ و داغ و زور و زمختی ساواک و ژار و ژنگی ئیشتی لاقی و مهینهتی ژیان و نهخوشی سه رهتانیس که له نهخوشخانه بوو به میوانی، له تهمنی ۳۸ سالییدا مالاواییان له ژیان پیکرد.

لام وایه ئەگەر تا ئیستا مابایه دهیتوانی دهر یایهکی بی بن و بی کهران بی، بو خزمهت به زمانی کوردی.

بو ناسینی باشتیری کاک سواره چاو یک لهو سه رچاوانه ی ژیره وه بکهن:

خه وه بهر دینه. کو کراوه له لایهن: کاک عومه ر ئیلخانی
سواره و پهخشانی کوردی: کاک محمهه به هر مومر
زهمزه می زولال. کو کراوه ی: کاک خالق یاقووی

نزیکترین و جبی باوهرترین دۆستانی که ئیستا ماون دوو پسه پور به ناوی کاک فاتح شیخول ئیسلامی (چاوه) و کاک یه دولای بیگلهری ن که هیوا دارم وه لاهی ئەو بانگهوازه بدهنه وه و شتی له سه ر بنووسن.

** (۱) بو یه وشه ی (کاک) م به کار هیناوه کاک سوار برا گه وره م بوو.

یهک له شیعره فارسیه کانی کاک سواره :

+++++

سرودی برای انقلاب

اینجا میان شهر پاک من
در کوچه های عطرناک باغها
در سایه ی کریم و با سخاوت پرچین خانه ها
این شغالیهای پیر
کفتارهای لاشخوار، چکار میکنند
من باتمام قامت نعره های نفرتم
باتمام هیبت دستهای پرصلا بتم
میرانم این شغالیهای گند خواره را
وزشما داعیان میشهای بی گناه
در برابر هجوم گرگها
باور ندارم این نظاره را
ننگ بر شما که بهتناک
روبسوی کوهها و و چاهها گرفته اید
تا سراید انتظار کوه از گرفتن پشتوتی
تا براید از درون چاه این شب سیاه
جلوه ماه نخشب امام پیر مردنی
وای بر شما که گام نا نهاده خسته اید
ساطور هایشان چون اشتران تشنه لب بر
برکه های قلبتان نهاده اند
و دستهای بی رسالت شما
چون تیغهای زنگ خورده
در کنار لاشه هایبتان فتاده اند
رخوتی که این هوای پاک را
بویناک کرده است بوی گند لاشه شماست
بوی گند لاشه شماست این شغالیهای مرده خوار را
فارغ از هراس و باک کرده است
سپاس بی قیاس کرکس و شغال بر شما
زهی گشاده دست و دل
خدای را همیشه باز باد سفره تان
که در ضیافت مغزهای گنده شما
هرچه کرکس و شغال بود شد خجل
روزها خیل لاشخوارگان
گوشتان بسحر اعتیاد
رام کرده اند
دستتان در غلاف سینه های دختران بی عفاف
و زیانتان که گرم خواندن کتاب مهوش است
در نیام کام کرده اید
هر چه چین ز مغزو ابروان خویش باز میکنید
به موی و بر کمر شکنج و تاب میدهید
شما که سنگ نیستید و اب نیستید
عار بر شما حبابهای پوچ
رنگ سراب و خواب میدهید
با سکوت خردشان کنید یاوه است
فرق مغز خواره را علاج ، پتک کاوه است

شماکه سینه هایتان بوی جنده خانه ها گرفته است
و شانه ها ز ننگ و نامها تکانه اید
ایا فتداق مهربان و ناجی تفنگ را
بروی سینه تان فشرده اید
و ماشه فصیح و عادل تفنگ را چکانده اید

دریژه‌ی ههیه...